

Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM)'nde Görev Yapan Rehber Öğretmenlerin, BİLSEM'e Rehber Öğretmen Seçim Sürecine İlişkin Görüşleri

Zehra BİROL^{*a}, Özlem GELBAL ODABAŞ^b, Burak ÖZDEMİR^c

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş :13.03.2023

Düzeltilme :12.06.2023

Kabul :19.06.2023

Keywords:

Bilsem,

Rehber öğretmen,

Rehber Öğretmen Seçimi.

Makale Türü :

Araştırma Makalesi

Öz

Bu araştırma Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM)'de görev yapan rehber öğretmenlerin deneyimlerinin BİLSEM'de çalışacak rehber öğretmenlerin atanma kriterlerinin belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülerek yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşıma göre tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri 2021-2022 eğitim öğretim yılında amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen yedi BİLSEM rehber öğretmeninden elde edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde MAXQDA programı kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre BİLSEM'de çalışan rehber öğretmenlerin BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili görüşleri, mevcut durum ve olması gereken durum şeklinde iki tema altında toplanmıştır. Rehber öğretmenlere göre BİLSEM'e rehber öğretmenlik atamasında mevcut durum ile olması gereken durum arasında ortak nokta yeniliklere açık olmanın gerekliliğidir. Ayrıca BİLSEM'de çalışan rehber öğretmenler üstün yetenekliler ile ilgili eğitimler aldıklarını ve bu eğitimlerin kendilerine birçok konuda katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu sebeple BİLSEM'de çalışacak rehber öğretmenlerin özel eğitim konusunda eğitimler almasının gerekli olduğu konusu rehber öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenlerin üstün yetenekliler ile ilgili bilgi sahibi olmasının, iletişim becerilerinin gelişmiş olmasının, üst düzey danışma becerilerine sahip olmanın, iki farklılığı olan çocuklarla çalışmanın ve mesleki deneyim kriterlerini taşımanın önemli olduğu ifade edilmiştir.

The Opinions of The Psychological Counselors Working at The Science and Art Centers (SAC) on The Selection Process of The Psychological Counselors for SAC

Article Information

DOI:

Article History:

Received :13.03.2023

Revised :12.06.2023

Accepted :19.06.2023

Keywords:

Science and Art Center,

Abstract

This research was carried out with the thought that the experiences of the school counselors working at the Science and Art Center (SAC) will contribute to the determination of the criteria for the appointment of the school counselors who will work at SAC. This study was conducted within the scope of phenomenological design. The data of the research were obtained from seven SAC psychological counselors determined by purposeful sampling method in the 2021-2022 Academic Year. A semi-structured interview form was used as a data collection tool. According to the research findings, two themes emerged in the opinions of

*İlgili Yazar: zehranesrin@hotmail.com

^a Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Trabzon/Türkiye, <http://orcid.org/0000-0001-8545-085X>

^b <http://orcid.org/0000-0003-1212-4767>

^c <http://orcid.org/0000-0002-8760-4039>

School Counselors,
Selection of school
Counselors.

Article Type:

Research Article

the psychological counselor working in SAC about the selection process of the psychological counselor for BİLSEM, the current situation and the situation that should be. According to the psychological counselors, the common point between the current situation and the situation that should be in the appointment of psychological counselors to SAC is the necessity of being open to innovations. Moreover, the psychological counselors working at SAC stated that they received trainings about the gifted which raised their awareness on the issue. So, they emphasized that it is necessary for the school psychological counselors who will work at SAC to receive training on special education..

Giriş

Üstün yetenekli bireylerin yaşadıkları toplum için en değerli güçlerden biri olduğu gerçeği tartışmasıdır. Diğer yandan her toplumda üstün yetenekli bireylerin bulunduğu da bilinmektedir. Bu gerçeklere rağmen üstün yetenekli bireyler kimi zaman yetenekleri ile toplumun dikkatini çekerken, kimi zaman ise keşfedilememiş kabiliyetler olarak hayatlarını sürdürmektedir (Bilgili, 2000; Levent, 2012; Sternberg ve Davidson, 1986). 2000'li yıllardan itibaren birçok ülkenin, üstün yetenekli kişilerin bilgi ve kabiliyetlerinden yararlanma ve onları en iyi şekilde yetiştirmeye yönelik eğitici faaliyetlere hız verdiği görülmektedir (Baykoç, 2005; Reis ve Renzulli, 2010; Sak, Sezerel, Öpengin, Özdemir ve Demirel 2015). Genel nüfusun %2'sini üstün yetenekli bireylerin oluşturduğu düşünülür (Ataman, 2012), genel nüfusa oranlarının az olması dikkate alındığında söz konusu yeteneklerin ortaya çıkması ve gelişimi için eğitimin planlanması oldukça önem taşımaktadır (Aymes, Acuna ve Dmiana; 2014; Bildiren ve Kargı, 2019; Hilal ve Dağlıoğlu, 2018; Karadağ ve Demirtaş, 2022; Pfeiffer ve Shaughnessy 2015; Tarhan ve Kılıç, 2014; Tuttle, 1988). Bu noktada söz konusu potansiyelin ortaya çıkmasını sağlayacak eğitim kurumlarına ve eğitimcilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu ilk yıllardan günümüze kadar üstün yetenekli bireylerle ilgili farklı uygulamalar gerçekleştirilmiştir. 1929 yılında başlayan ilk uygulama, üstün yetenekli öğrencilerin yurt dışına gönderilerek eğitim almalarını sağlamaktır. Bir diğer uygulama ise üstün yeteneklerini geliştirmeleri için Fen Liselerinin ardından da Anadolu Liseleri kurulmuştur (Çitil, 2018). 1995 yılında alınan bir kararla Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) olarak adlandırılan kurumlar üstün yetenekli çocukların eğitimi için kurulmuştur (Keskin, Samancı ve Aydın 2013). BİLSEM Türkiye'de üstün yetenekli ilkökul ve ortaöğretim öğrencilerinin devlet imkanları ile özel eğitim alabilecekleri kurumlardan birisidir (Şahin, 2015). Eğitimin her kademesinde olduğu gibi üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde de öğretmen niteliği oldukça önemlidir. Bu kurumlardan istenilen faydanın sağlanmasında görev yapan öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklerin önemli olduğu açıktır (Chan, 2001; Çelikten, 2017; Gagne, 2010). Bu sebeple BİLSEM'lerde görev alacak öğretmenlerin, üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ile ilgili yeterliklere sahip olup olmaması söz konusu kurumların hedeflerine ulaşılmasında en kritik konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Dağlıoğlu, 2010; Okan ve Tekgöl, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından BİLSEM'lere öğretmen ataması yapılırken diğer eğitim kurumlarından farklı kısıtlar belirlenmiştir. BİLSEM'e öğretmen ataması yapılırken ek-1, ek-2 ve ek-3 formlarından yararlanılmaktadır (Söz konusu formlara Milli Eğitim Bakanlığının internet sitesinden BİLSEM öğretmen atama kitapçığından ulaşılabilir). EK-1 formu atamanın yapılacağı yıl için hangi kadrolarda boşluk olduğunu göstermektedir. Ek-2 formu ise "eğitimler", "ödüller", "projeler", "patent sahibi olma", "yayımlar", "sanatsal faaliyetler", "yabancı dil bilgisi", "çalıştay-kongreye katılma- MEB hizmetiçi eğitim alma" ve "kariyer basamakları" şeklinde sınıflandırılmıştır. Her bir sınıflandırmanın kendisine ait puanı bulunmaktadır. Ek-3 formu ise "BİLSEM'e öğretmen seçme sözlü sınav değerlendirme kriterlerinden" oluşmaktadır (Bu kriterler iletişim becerileri, bir konuyu kavrayıp özetleme becerisi, bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklık, topluluk önünde temsil yeteneği ve güncel bilgi-yaratıcılık-isteklilik alt başlıklarıdır). Söz konusu formlar tüm branşlar için ortak olarak kullanılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2023).

BİLSEM'lerde farklı branşlarda görev yapan öğretmenler bulunmaktadır. Bu branşlardan birisi de rehber öğretmenlik alanıdır. Rehber öğretmenlerden üstün yetenekli öğrencilerle çalışırken üstün yetenekli öğrencilerin sosyal özelliklerini ve bu öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarını bilmeleri (Peterson, 2006), sadece

akademik olarak değil sosyal yönden de destek olmaları, uyum ve uygulama ihtiyaçları ile ilgili programlar hazırlamaları beklenmektedir (Gücyeter, 2018; Wood ve Laycraf, 2000; Yeşilyaprak, 2003). Aynı zamanda üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri konusunda aileleri bilgilendirme sorumlukları bulunmaktadır (Karakuş, 2010). Ancak alan yazında BİLSEM velilerinin üstün yetenekli çocuklar konusunda yeterli bilgilendirme ve psikolojik destek alamadıkları için çocuklarıyla ilgili sorunlar yaşadıkları yönünde bulgular mevcuttur (Gökdemir, 2017). Bunun yanı sıra BİLSEM velileri çocuklarına uygun eğitim programlarına yönlendirme konusunda uzmanlığa sahip rehberlik servislerine ihtiyaç hissetmektedirler (Altun ve Yazıcı, 2018). Gerek veliler gerekse öğretmenlerin üstün yetenekliler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları (Peterson, 2006), üstün yetenekli çocukların ve ailelerinin danışmanlık ihtiyaçlarının bulunduğu yönünde bulgular bulunmaktadır (Moon ve Reis, 2004).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Ek-2 formunu incelendiğinde, bir kişinin BİLSEM'e rehber öğretmen olarak başvurabilmesi için toplayacağı puanların belirlendiği görülmektedir. Bu puanlar, alınan eğitimler, ödüller, yapılan projeler, yabancı dil bilgisi, sanatsal faaliyetler gibi kriterlere dayanmaktadır. En yüksek puan, özel yetenekliler alanında ya da kendi alanında doktora yapmakla elde edilirken, diğer kriterler 1 ile 3 puan arasında değerlendirilmektedir. Özellikle proje yapmak, yayın yapmış olmak, sanatsal faaliyetlerde bulunmak ve yabancı dil bilgisine sahip olmak puanlandırılan diğer özellikler arasında yer almaktadır. Ek-2 formu incelendiğinde, daha çok akademik konulara odaklanıldığı ancak bunun özellikle üstün yetenekliler konusunda olmasının önemli olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, Ek-2 formu, BİLSEM'de görev yapacak rehber öğretmenlerden beklenen rollerin bir kısmını içermekle birlikte tam anlamıyla bu rollerin tümünü içermediği düşünülmektedir. Ek-3 formu ise mülakatla için kullanılan bir form olup güncel bilgilere sahip olmak, üretici olmak, topluluk önünde konuşma becerisi, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip etmek, iletişim ve ikna kabiliyeti, bir konuyu kavrayıp özetleme becerisi gibi özelliklere odaklanmaktadır.

Bahtiyar ve Şahin (2017) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, üstün yetenekli çocukların velilerinin en çok rehberliğe ihtiyaç hissettikleri konuların; okul seçimi, meslek seçimi ve geleceği planlama olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, orta düzeyde ihtiyaç duyulan konuların arasında davranışsal ve duygusal konular olduğu ortaya konmuştur. Üstün yetenekli çocukların, kendi özellikleri nedeniyle toplumda bazı zorluklarla karşılaşması ve aile içinde de bazı problemlerle karşılaşması beklenmektedir (Öztabak, 2018). Bu nedenle, BİLSEM'de görev alan rehber öğretmenlerden, hem üstün yetenekli bireylerin özellikleri konusunda bilgi sahibi olması hem de danışma ve rehberlik alanında yeterliliğinin üst düzeyde olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra rehber öğretmenlerden üstün yetenekli öğrencilerin BİLSEM'e kabulünde tanılamayı gerçekleştirmeleri ve uygun programlara yönlendirmeleri (Kerr, 1991), sosyal özelliklerini geliştirmelerine yardımcı olmaları (Kaya, 2013; Wood ve Laycraf, 2000; Yeşilyaprak, 2003) ve rehberlik ihtiyaçlarını karşılamaları beklenmektedir.

Rehber öğretmenlerin BİLSEM'lere öğrenci seçimi ve BİLSEM'de eğitim alan öğrencilere rehberlik hizmeti sağlama konusunda aktif rolleri bulunmaktadır (Gücyeter, 2018). Bu nedenle BİLSEM'de görev yapacak rehber öğretmenlerin seçiminde farklı sorumlulukları dikkate alacak farklı kriterlerin bulunması gerektiği düşünülmektedir. Üstün yeteneklilere hizmet veren BİLSEM'lerde çalışan rehber öğretmenlerin niteliği, bu kurumdaki eğitimin kalitesini belirleyen önemli bir faktördür. Çünkü üstün yetenekli öğrencilerinin seçimi, yönlendirilmesi ve sosyal özelliklerinin gelişimi konusunda, aileleri ve öğretmenleri tarafından anlaşılmasında BİLSEM rehber öğretmenlerinin çalışmalarının katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Üstün yetenekli öğrencilerle çalışan rehber öğretmenlerin sahip olmaları gereken rollere yukarıda kısaca değinilmiştir. Bu rollerin BİLSEM'e rehber öğretmen olarak atama kriterlerine temel oluşturması gerektiği varsayılmaktadır. Oysaki BİLSEM'e rehber öğretmen atama kriterleri ile BİLSEM'e diğer branşların atama kriterleri tamamen aynıdır. BİLSEM'de görev alan branş öğretmenleri ile rehber öğretmenlerin yapmaları istenen görev ve sorumluluklarda farklılıklar bulunduğu için farklı kriterler göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin seçiminde kriter olarak belirlenmesi gereken koşulların neler olduğu konusunda BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının fayda sağlayacağı düşünülmüştür. Bu çalışmanın amacı BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecine yönelik görüşlerini incelemektir. BİLSEM'de verilen eğitim hizmetinin paydaşlarından biri olan rehber öğretmenlerin BİLSEM'e rehber öğretmen atanması konusundaki kıstaslarının belirlenmesi ile BİLSEM'e

rehber öğretmen atama kriterleri konusunda katkı sağlanabileceği düşünülmüştür. Aynı zaman da BİLSEM'lerde çalışan rehber öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlere yönelik içeriklerin oluşması konusunda ipuçları sağlanabilir. Bunun yanı sıra alan yazında BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili rehber öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirildiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olması da dikkate alındığında alan yazına farklı açıdan katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenolojik desen ile yürütülmüştür. Nitel bir araştırma türü olan fenomenolojik yaklaşım, katılımcıların bazı düşüncelerini, tepkilerini ve algılarını ortaya çıkarmayı amaçlar. Bu yaklaşımda belli bir olaya dair birkaç kişinin algılarındaki ortak noktalar tespit etmeye çalışılır (Fraenkel ve Wallen, 2008). Bu araştırmanın da amacı BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin BİLSEM'e rehber öğretmen seçimi konusundaki görüşlerini, tepkilerini ve algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu yüzden araştırmanın amacına bağlı olarak fenomenolojik yaklaşım tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Fenomolojik yaklaşımın kullanıldığı çalışmalarda bir grubun düşüncelerine ulaşmak hedeflendiği için çoğunlukla amaçlı örnekleme yöntemi kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin, BİLSEM'e rehber öğretmen seçim sürecine ilişkin görüşleri derinlemesine incelemek amaçlandığı için çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu için a) BİLSEM'lerde "rehber öğretmen" kadrosunda görev yapıyor olmak ve b) araştırmaya katılmaya gönüllü olmak kriterleri belirlenmiştir. Çalışma grubunu bu kriterlere uyan 4'ü kadın, 3'ü erkek toplam 7 rehber öğretmen oluşturmaktadır. "Fenomolojik araştırmalar ağırlıklı olarak 1-10 arasında değişen katılımcıdan oluşur" (Starks ve Brown Trinidad, 2008, aktaran Çarpar, 2020). Bu sebeple 7 olan çalışma grubu sayısının uygun olduğu kabul edilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

<i>Katılımcı</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kıdem</i>
R1	Kadın	32	10 yıl
R2	Erkek	49	26 yıl
R3	Erkek	35	14 yıl
R4	Kadın	33	9 yıl
R5	Kadın	48	27 yıl
R6	Erkek	46	21 yıl
R7	Kadın	43	21 yıl

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya 3'ü erkek, 4'ü kadın olmak üzere toplam 7 BİLSEM rehber öğretmeni katılmıştır. Çalışmaya katılan rehber öğretmenlerin kıdem yılları 9 yıl ile 27 yıl arasında, yaşları ise 32 ile 48 yaş arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken "üstün yetenekliler eğitimi", "üstün yetenekliler ve rehber öğretmen" ve "BİLSEM'le" alakalı alan yazın taranmıştır. Bu literatür taraması dikkate alınarak yarı yapılandırılmış görüşmeler sırasında sorulabilecek sorular tartışılmıştır. Bu aşamada 14 açık uçlu sorudan oluşan bir form hazırlanmıştır. Daha sonrasında hazırlanan görüşme formunun çalışmanın amacına uygunluğunu belirlemek amacıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanından bir öğretim üyesi, Ölçme ve Değerlendirme alanından bir öğretim üyesi ve Özel Eğitim alanından bir öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşüne dayalı olarak, görüşme formundaki sorular yeniden incelenerek açık, yeterli ve gerekli olacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, 1., 8., 9., 10. ve 11. soruların,

araştırmanın amacı dışında olması; 12. ve 13. sorunun birbiriyle örtüşmesi nedeniyle formdan çıkarılmasına karar verilmiştir. Uzman görüşü sonrası 7 sorudan oluşan bir form oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formuna ek olarak kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda katılımcının cinsiyeti, yaşı ve mesleki kıdemi bilgiler yer almıştır. Gizlilik temelinde, her katılımcı için bir kod (örn. R1, R2) tanımlanacağını ve bu kodların çalışmanın yazma aşamasında kullanılacağı katılımcılara beyan edilmiştir. Ayrıca görüşme sürecini kontrol etmek ve derinlemesine bilgi sağlamak amacıyla “sonda” sorularına da yer verilmiştir. Görüşme sorularının son hali aşağıdaki gibidir.

1. BİLSEM’de görev almak için nasıl bir seçim sürecinden geçtiniz? Anlatır mısınız?
2. Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim (lisans, lisansüstü, çalıştay, seminer, hizmet içi eğitim vs.) aldınız mı?
  - Eğer cevabınız evet ise ne tür eğitimler aldınız?
  - Eğitim aldıysanız bu eğitim/eğitimlerin size ne gibi katkıları oldu?
3. Neden BİLSEM’de görev almayı tercih ettiniz?
4. BİLSEM’e öğretmen seçim sürecini değerlendirecek olursanız neler söylersiniz?
5. BİLSEM öğretmen seçim sürecinde, rehber öğretmenler için farklı kriterler bulunması gerektiğini düşünüyor musunuz?
  - Düşünüyorsanız bu kriterler sizce nasıl olmalıdır
6. Sizce BİLSEM’de görev alacak rehber öğretmenler hangi alanlarda özellikle yeterli olmalı?
7. BİLSEM’lere rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili önerileriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Görüşmeler, kabul eden katılımcılar ile yüz yüze, yüz yüze görüşme yapılamayan katılımcılar ile Zoom aracılığıyla çevrimiçi (online) olarak yapılmıştır. Katılımcılara görüşme öncesinde araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Bunun yanı sıra kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı, araştırmada hangi ilin BİLSEM’i olduğunun belirtilmeyeceği ve sonuçların yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağı açıklanmıştır. Tüm görüşmeler katılımcıların izni doğrultusunda kayıt altına alınmıştır. Görüşme süresi 26 ila 40 dakika arasında değişmiştir. Görüşme süresi ortalama olarak 31 dakikadır.

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Ses ve görüşme kayıtları yazılı olarak bilgisayara aktarılmıştır. Verileri daha iyi organize etmek ve metodolojik bilginin oluşum sürecini hızlandırmak için yazılı görüşmeler MAXQDA 2020’ye aktarılıp düzenlenmiştir (Johnston, 2006). Verilerin kodlara ayrılmasında “verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama” biçimi benimsenmiştir. Bu analiz yönteminde araştırmacı ortaya çıkan anlama göre belirli kodlar üretmekte ya da doğrudan verilerden yola çıkarak kodları oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Sonrasında ilişkili kodlardan temalar oluşturulur. Araştırmada üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı kod listesi oluşturulmuştur. Elde edilen kodlar karşılaştırılarak temalar elde edilmiştir. Araştırmacıların hem fikir olmadığı noktalarda tartışılarak fikir birliğine varılarak kod ve temalar nihai şekli verilmiştir. Tematik kodlama yaparken iç ve dış tutarlılıkla ilgili ilkelere dikkat edilmiştir. İç tutarlık konusunda ortaya çıkan temanın altında yer alan verinin anlamlı bir bütün oluşturmasına, dış tutarlık konusunda ise temaların birbirlerinden farklı olmakla birlikte kendi aralarında anlamlı bir bütün oluşturmasına özen gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik: Çalışma kapsamında geçerlik ve güvenilirlik kavramlarından ziyade inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve doğrulanabilirlik kavramları kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek 2016) Çalışmada inandırıcılığı sağlamak için; tüm görüşmeler katılımcıların onayıyla kayıt altına alınmıştır. Yarı yapılandırılmış form uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra bulgularda doğrudan alıntılar yapılmıştır. Çalışmada aktarılabilirlik sağlanması için; amaçlı örnekleme kullanılmış ve veriler ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. Katılımcıların onayı ile ses ve görüntü kaydı yapılarak verilerin kaybolmaması sağlanmıştır. Çalışmada tutarlılık sağlamak için katılımcılarla yapılan görüşmelerde benzer süreçler sağlanmıştır. Bu çalışmada doğrulanabilirliğin sağlanması için kodlayıcılar tarafından gerçekleştirilen tüm çalışmalar ve görüşme kayıtları araştırmacılar tarafından saklanmaktadır.

Çalışmanın “kodlayıcı güvenilirliğinin” sağlanabilmesi için araştırmacılar tarafından birbirlerinden bağımsız olarak gerçekleştirilen kodlamalar sonucunda karşılaşılabilecek olan kişisel etkileri ortadan kaldırmak için Miles ve Huberman (2016) tarafından önerilen bir formül kullanılmıştır. Bu formül, görüş

birliği sağlanan kodların, görüş birliği sağlanan kodlar ve sağlanmayan kodların toplamına bölünüp 100 ile çarpılmasıyla hesaplanır. Bu çalışmada uyum yüzdesinin %70 olduğu belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından belirtilen görüşe göre kodlayıcılar arası güvenilirliğin en az %70 olmalıdır ve bu uyum yüzdesi, güvenilirlik açısından yeterli görülmüştür. Çalışmada, doğrudan alıntılar kullanılmış ve bulgular alıntılar yoluyla açıklanmıştır. Bulgular yorumlanmadan veya genelleştirilmeden sunulmuştur.

Bulgular

BİLSEM'de görev yapan Rehber öğretmenlerin BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu çalışmadan elde edilen veriler ilgili alanyazın içerisinde değerlendirilerek tema ve kodların yer aldığı tablolarla sunulmuştur. BİLSEM'de çalışan rehber öğretmenlerin BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci ile görüşleri, mevcut durum ve olması gereken durum şeklinde iki başlık halinde verilmiştir.

BİLSEM'de Çalışan Rehber Öğretmenlerin BİLSEM'e Rehber Öğretmen Seçim Süreci Konusunda Mevcut Durum ile İlgili Görüşleri

BİLSEM Rehber Öğretmen Seçim Süreci ile İlgili Bulgular

Görüşme yapılan rehber öğretmenler BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci konusunda seçim aşamasını ve seçim sürecini değerlendirmişlerdir. BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci temasına ilişkin kategori ve kodlara Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların BİLSEM'e Öğretmen Seçim Süreci Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Kodlar	Frekans
BİLSEM'e Öğretmen Seçim Süreci	Seçim Aşaması	Ön Değerlendirme	7
		Mülakat	7
	Seçim Sürecini Değerlendirme	Yeniliklere Açık Olma	2
		Ek Puan Belgesi	2
		Mülakat	3
		Lisansüstü Eğitim	3

Tablo 2'de görüldüğü üzere rehber öğretmenlerin BİLSEM'e öğretmen seçim süreci hakkındaki görüşlerinden "seçim aşaması" ve "seçim sürecini değerlendirme" şeklinde iki kategori oluşmuştur. Yapılan görüşmelerde rehber öğretmenler BİLSEM'e rehber öğretmen seçim aşamasında ön değerlendirme ve mülakat sürecinden bahsetmişlerdir.

R3'ün ön değerlendirme kriteri hakkında "...önce Ek 1 belgesini doldurdum. Bazı kriterler var. Bu kriterlere göre puan veriliyor. Puanı yüksek olan adayları mülakata çağırıyorlar. Aday sayısının üç katını mülakata çağırıyorlar..." şeklinde açıklaması olmuştur.

R4 ise "...öncelikle zorunlu hizmetin bitmesi gerekiyor. Sonra başvuru yaptım, kabul edildim. İkinci aşamada puanlama sistemi var. Yüksek lisans veya doktora yaparsanız yüksek puan alıyorsunuz. PDR alanında yaparsanız daha yüksek puan veriliyor. Özellikle özel yetenekli çocuklarla ilgili projede yer alırsanız da yine aynı şekilde yüksek puan veriliyor. Hizmet içi eğitim ve TÜBİTAK projesi gibi durumlar da puanlamaya etki ediyor. Daha sonra puanlar bu sıralamaya göre açıklandı. En sonunda mülakata alındık..." ifadelerini kullanmıştır.

R6; "...5 yıl rehber öğretmen olarak çalıştığım için zorunlu hizmetim çoktan bitmişti. Sonrasında belirli kriterler vardı. Mesela özel yetenekli çocuklarla çalışması olanlara, seminere katılanlara ve eğitim alanlara fazla puan veriliyordu. Yüksek lisans ve doktora yapanlara öncelik veriliyordu... PDR branşından mezun olana öncelik verildi. Daha sonra ilk 3 kişiyi mülakata aldılar..." ifadelerini kullanmıştır.

R7 ise "...il içerisindeki öğretmenleri belirli kriterlere (aldığı eğitim, çalışma vb.) göre değerlendirip puanlama sistemine göre sıralama yapılıyordu..." ifadesini kullanmıştır. R7'nin mülakat hakkında şöyle bir açıklaması olmuştur; "...eğitim sonucunda mülakata girip, belirli bir puanlama sistemi uygulanarak BİLSEM'e atandım..."

Tablo 2’de görüldüğü üzere BİLSEM’de görev yapan rehber öğretmenler BİLSEM’e öğretmen seçim süreci hususunda değerlendirmelerde bulunmuşlardır. BİLSEM’e rehber öğretmen seçiminde gerek ön değerlendirilmede gerekse mülakat aşamasında “yenilikler açık olma”, “ek puan belgesi”, “Mülakat” ve “Lisansüstü eğitim” kriterlerine dikkat edildiğini ifade etmişlerdir.

Bu süreçte gelişime her daim açık olmanın önemini vurgulayan R1 bu konuda “Hem enerjik olmak hem de yeniliklere açık olmak anlamında buna dikkat edildiğini düşünüyorum...Ayrıca lisansüstü eğitim şartı olmasına dikkat edildiğini düşünüyorum.” ifadesini kullanmıştır.

Ek puan belgesinin objektifliğine değinen R3 ise “...Ek 1 belgesi çok önemli. İlime ve bilime değer vereceksek Ek 1 bunu iyi karşılıyor. Ek 1’in önemi daha artmalı. Yüzde 80 olmalı. Çünkü daha objektif olur diye düşünüyorum...” ifadelerini kullanmıştır. R7 mülakatın önemli olduğundan bahsederken “...ilde mülakata alınıp değerlendirilmesini de daha iyi buluyorum. Yeni gelen arkadaşlarda da bu durumu gözlemliyorum...” demiştir.

R1 mülakat hususunda şu ifadeleri kullanmıştır; “...bir de RAM geçmişinin olması önemliydi bence çünkü üstün yeteneklilerle ve tanılama süreciyle ilgili, özel eğitimle ilgili çok soru sordular. Bu soruları diğer arkadaşlarımın cevaplayacağını zannetmiyorum çünkü okullarda da arkadaşlarımız bu konuda zorlanabiliyorlar...”

R2 ise konuyla ilgili görüşünü “Bence mülakat puan alma kriterlerinden daha önemli. Bunun yanında lisansüstü eğitim şart gibi görünmese de buna çok dikkat edildiğini düşünüyorum.” şeklinde aktarmıştır. Lisansüstü eğitimin zamanla ön plana çıktığını vurgulayan R5 “...bizden sonra doktora yapana ön plana alındılar...” ifadesini kullanmıştır.

Özel Yetenekliler Hakkında Alınan Eğitimlerle İlgili Bulgular

Görüşme yapılan BİLSEM rehber öğretmenleri, “BİLSEM’e rehber öğretmen seçim süreci konusunda mevcut durumla ilgili görüşlerine yönelik elde edilen ilk tema “özel yetenekliler hakkında alınan eğitimdir”. Bu ana tema altında “Özel yetenekliler konusunda alınan eğitim” ve “özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili alınan eğitimlerin katkısı” olmak üzere 2 alt tema bulunmaktadır. Tablo 2’de öğretmenlerin mevcut durumla ilgili görüşlerine yönelik ilk temaya ait alt temalara, kodlara ve frekanslara yer verilmiştir

Tablo 3. Katılımcıların Özel Yetenekliler Konusunda Alınan Eğitimler Hakkındaki Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kodlar	Frekans
Özel Yetenekliler Hakkında Alınan Eğitimler	Özel Yetenekliler konusunda Alınan Eğitim Türleri	Zeka Oyunları Eğitimi	2
		Seminer	7
		Çalıştay	7
		Aile Eğitimi Programları	2
		Hizmetiçi Eğitimler	7
	Özel Yetenekliler İle İlgili Alınan Eğitimlerin Katkısı	Özel Yeteneklilerle İlgili Bilgi Edinme	3
		Velilerle İletişimin Güçlenmesi	2
		Bilimsel Araştırma Yapmayı Öğrenme	2
		Evrak Düzenleme Becerisi Kazanma	1

Tablo 3’e göre rehber öğretmenler özel yetenekli öğrenciler konusunda almış oldukları eğitimlerin; zeka oyunları eğitimi, seminer, çalıştay, aile eğitim programları ve hizmet içi eğitim olduğunu belirtmişlerdir. Rehber öğretmenlerce en çok seminer, çalıştay ve hizmet içi eğitim programlarına katılım gerçekleşmektedir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R4 almış olduğu eğitimlerle ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: “...Seminerler aldım. Hizmet içi eğitim, akıl ve zeka oyunları eğitimi aldım...”

R6, konuyla ilgili “...Hizmet içi eğitim aldım. Ailelere yönelik de eğitimler almıştım. Hatta yakın bir zamanda da buna benzer bir eğitim aldım...” demiştir.

R1 ise "...Çalıştay, hizmet içi eğitimler aldım..." ifadesini kullanmıştır.

R2 "...BİLSEM'de çalışmaya başladıktan sonra genel müdürlük bir seminer düzenledi..." ifadesini dile getirmiştir.

Tablo 3'e göre BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenler, özel yetenekli öğrencilere yönelik eğitimler almakta ve bu eğitimler kendilerine pek çok yönden katkısı olduğunu belirtmektedirler. Bu eğitimler rehber öğretmenlerin en çok "özel yeteneklilerle ilgili bilgi edinmeleri" konusunda katkı sağladığını belirtmişlerdir. Rehber öğretmenlerce özel yetenekliler konusunda alınan eğitimlerin katkısını ifade eden örnekler aşağıda sunulmuştur.

R2 "...üstün yeteneklilere yönelik, bilimsel araştırma yapma konusunda öğrendiklerimin bana çok katkısı oldu. Ayrıca velilerle iletişimimin güçlenmesine katkısı oldu..." ifadesini kullanmıştır.

R3 özel yetenekli öğrenciler hakkında bilgi edinmenin önemini "...bu eğitimler sayesinde, üstün yetenekli çocukların neden bu davranışları sergilediğini veya yaş gruplarına göre hangi davranışları sergileyebildiklerini, nedenlerini ve bunun nasıl çözülebileceğini görmüş oldum..." şeklinde açıklamıştır.

R4 ise "...çocukları gözlemlerken daha önce aldığım hizmet içi eğitimler sayesinde ne tür özelliklerinin olduğunu saptıyorum..." ifadesini kullanmıştır.

R6 velilerle iletişimin güçlenmesi ile ilgili olarak "...bu sayede velilerle daha güçlü bir iletişim kurmaya başladım..." demiştir. Evrak düzenleme becerisi konusunda

R1 "...BİLSEM'e ilk atandığımda evrakları nasıl düzenleyeceğimi bilmiyordum. Aldığım eğitimlerde bu konuda çok şey öğrendim..." ifadelerini kullanmıştır.

BİLSEM'de Çalışmayı Tercih Etme Nedeni ile İlgili Bulgular

Görüşme yapılan rehber öğretmenler BİLSEM'de çalışmayı tercih etme nedenlerini, "özel yetenek alanına ilgi" ve "özel eğitime olan ilgi" şeklinde iki kategoride toplanmıştır. Rehber öğretmenlerin BİLSEM'de çalışmayı tercih etme temasına ilişkin kategoriler tablo 3'de yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların BİLSEM'de Çalışmayı Tercih Etme Sebepleri

Tema	Kategori	Frekans
BİLSEM'de Çalışmayı Tercih Etme Nedeni	Özel Yetenek Alanına İlgi	6
	Özel Eğitime İlgi	1

Tablo 4 incelendiğinde rehber öğretmenlerin BİLSEM'de çalışmayı tercih etme sebebi olarak "özel yetenek alanına ilgi duymaları" ve "özel eğitime ilgi" şeklinde belirtmişlerdir.

R7 bu konuda "...özel yetenekli çocukları tanımak, onların ihtiyaçlarını anlamak ve onların geleceğinde pay sahibi olabilmeyi o an gerçekten çok istedim..." ifadesini kullanmıştır.

R4 ise BİLSEM'de çalışmayı tercih etme nedenine ilişkin şu ifadeyi kullanmıştır: "...RAM'da çalışırken ERASMUS projesi içerisinde yer almıştım. Böyle özel yetenekli öğrencilerin alanına daha çok ilgim arttı..."

R3 bu konuda "...üstün yetenekli çocuklarla çalışmanın hazzını bildiğim için hep daha fazla öğrenmeye istekli çocuklarla çalışmak istedim..." demiştir.

R2 ise "Üstün yeteneklilere karşı bir ilgim vardı. Üstün yeteneklilere faydam olursa, dolaylı olarak ülkeye de daha çok faydam olur diye düşündüm. Diğer okullarda çalıştığımda yaptığım çalışmaların sonuçlarını daha uzun süreçte alıyordum. BİLSEM'de çalışmalarımın daha kısa sürede sonuç alacağımı düşündüm. Daha dolu öğrencilere faydam olsun istedim." diyerek özel yetenek alanına ilgisini vurgulamıştır.

Yapılan görüşmelerde bir rehber öğretmen BİLSEM'de çalışmayı tercih etme sebebini özel eğitim alanına ilgi duyması şeklinde belirtmişlerdir.

R1 bu konudaki görüşünü “...Rehberlik Araştırma Merkezi’nde çalışırken özel eğitime ilgin olduğunu fark ettim ...” şeklinde ifade etmiştir.

BİLSEM’de Çalışan Rehber Öğretmenlerin BİLSEM Rehber Öğretmen Seçim Süreciyle İlgili Beklentileri

BİLSEM’de Görevli Rehber Öğretmenlerin, BİLSEM’e Rehber Öğretmen Olarak Seçilme Sürecinde Gereken Kriterlerle İlgili Düşünceleri

Görüşme yapılan rehber öğretmenlerin BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmen için gereken kriterlerin neler olduğu teması sonucunda ortaya 6 kategori çıkmıştır.

Bu kategoriler özel yeteneklilerle ilgili bilgi sahibi olma, iletişim becerileri, danışma becerilerinin gelişmiş olması, iki farklılığı olan çocuklarla çalışma, mesleki tecrübe ve yeniliklere açık olma şeklinde açıklamışlardır. Rehber öğretmenlerin BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde gereken kriterler temasına ilişkin kategorilere Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların BİLSEM Rehber Öğretmen Seçim Sürecinde Rehber Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Kriterlere Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Frekans
BİLSEM Seçim Sürecinde Rehber Öğretmenler İçin Gereken Kriterler	Özel Yeteneklilerle İlgili Bilgi Sahibi Olma	3
	İletişim Becerileri	4
	Danışma Becerilerinin Gelişmiş Olması	3
	İki Farklılığı Olan Çocuklarla Çalışma	1
	Mesleki Tecrübe	3
	Yeniliklere Açık Olma	5

Tablo 5 incelendiğinde BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenler için gereken kriterlerden birinin özel yeteneklilerle ilgili bilgi sahibi olmaları gerektiğini belirtilmiştir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R4 bu konuyla ilgili olarak “...Özel yetenekliler hakkında bilgi sahibi olması gerekiyor. Sonradan öğrenirim mantığı olmamalı. Bununla ilgili seminere ve çalışmaya katılabilir...” ifadesini kullanmıştır. R2 konuyla ilgili görüşünü “Özel yeteneklilerle ilgili mutlaka donanımlı olmak gerekiyor. Aksi takdirde onlara ulaşmanız ve onlarla çalışmanız zaten mümkün değil” şeklinde aktarmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenler için gereken kriterlerden birinin iletişim becerilerine sahip olmanın önemli bir kriter olduğu belirtilmiştir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R6 bu hususta “...özellikle veli iletişim ayağı çok önemli...” ve “...mülakatta duruşun ve iletişim becerilerinin daha üst düzeyde olması gerektiğinin daha iyi olabileceğini düşünüyorum...” ifadelerini kullanmıştır. R3 ise “Özel yetenekli öğrencilerin bazı özelliklerinden dolayı iletişim becerilerinizin biraz daha üst düzeyde olması önemli sanırım.” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenler için gereken kriterlerden bir diğerinin etkili danışma becerilerinin gelişmiş olması olarak belirtilmiştir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R1 bu durum için “...danışma anlamında daha profesyonel olmaya ihtiyaç var. Danışma becerilerinin gelişmiş olması önemli. Karşıdaki bunu bekliyor çünkü. Mülakatta bu yönde sorular olabilir.” ifadelerini kullanmıştır.

Özel yetenekli öğrencilerle çalışacak rehber öğretmenlerin dikkat seviyelerinin, terapötik becerilerinin ve danışmanlık becerilerinin üst düzeyde olması gerektiğini ifade eden R3 konuyla ilgili “Karşımdaki çocuğun zeka kapasitesi yaşınnın üstünde olabiliyor. Bu da danışma ortamında sizi zorlayabiliyor.” demiştir.

R4 ise konuyla ilgili “Danışmanlık hizmetini daha iyi verebilmek için literatüre hakim olmasında fayda var.” şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde bir diğer kriter olarak iki farklılığı olan çocuklarla çalışmanın öneminden bahsedilmiştir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R4 “Özellikle otistik çocuklarla çalışanlar tercih edilmelidir. Çünkü BİLSEM’lerde özel yetenekliliğe eşlik eden otistik çocuklar bulunuyor. Onun öğretmenine ve velisine bilgi vermek yani müşavirlik etmek gerekiyor. İki farklılığı olan çocuklarla çalışmak kolay değil. Bir de disleksi ve diskalkuli de eşlik ediyor. Bunları bilen psikolojik danışman BİLSEM’de daha rahat çalışabilir” ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde gereken bir diğer kriter olarak mesleki tecrübeye sahip olmak ifade edilmiştir.

R6 “...ayrıca yüksek lisans, doktora veya TÜBİTAK projeleri çok ön plana çıkmamalı. Mesleki tecrübeler de çok önemli...” ifadelerini kullanmıştır. Konu ile ilgili olarak R2 “Bu kurumlarda faydalı olabilmek için mesleki tecrübe çok önemli, çünkü normal okullarda çalışırken zaten her türden öğrenciyle ilgili deneyiminiz oluyor” demiştir.

Tablo 5 incelendiğinde bir diğer kriter olarak BİLSEM’e rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenlerin yeniliklere açık olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R7 “...farklı kurumlarla iletişim halinde olduğu için organizasyon konusunda iyi olmak gerekiyor. Bizde müfredat dönem içerisinde bile değişebiliyor. Yeniliklere açık olmak gerekir...” ifadelerini kullanmıştır.

R1 ise konuyla ilgili düşüncesini “Yeniliklere açık olmak o kadar önemli ki, özellikle sürekli proje ve bilimsel araştırmalar konusunda kendinizi geliştirmeniz gerekli” şeklinde ifade etmiştir.

BİLSEM’e Rehber Öğretmen Seçim Süreci ile İlgili Öneriler

Bilsem rehber öğretmenlerinin BİLSEM’e rehber öğretmen seçim süreci konusunda var olması gereken durumla ilgili görüşlerine yönelik elde edilen ikinci tema “BİLSEM Rehber Öğretmen seçim sürecine ilişkin önerilerdir. Bu tema altında “Yeniliğe açık olma”, “Sosyal yönün güçlü olması”, “Sosyal sorumluluk projelerine katılma”, “Mesleki deneyime önem verilmesi”, “Ek puan belgesinin etkisinin artması”, “Uzman öğretmenlik şartı getirilmesi” olmak üzere 6 alt tema bulunmaktadır. Tablo 6’da öğretmenlerin var olan durumla ilgili görüşlerine yönelik ikinci temaya ait alt temalara ve frekanslara yer verilmiştir.

Tablo 6. Bilsem Rehber Öğretmen Seçim Süreci ile İlgili Katılımcıların Önerileri

Tema	Alt Temalar	Frekans
BİLSEM Rehber Öğretmen Seçim Sürecine İlişkin Öneriler	Yeniliğe Açık Olma	3
	Sosyal Yönün Güçlü Olması	2
	Sosyal Sorumluluk Projelerine Katılma	2
	Mesleki Deneyime Önem Verilmesi	3
	Ek Puan Belgesinin Etkisinin Artması	2
	Uzman Öğretmenlik Şartı Getirilmesi	1

Tablo 6 incelendiğinde BİLSEM de görev yapan rehber öğretmenler, BİLSEM rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili olarak çeşitli önerilerden bahsetmişlerdir. Bu öneriler; Yeniliğe açık olma, sosyal yönün güçlü olması, sosyal sorumluluk projelerine katılma, mesleki deneyime önem verilmesi, ek puan belgesinin etkisinin artırılması, uzman öğretmenlik şartının getirilmesi şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 6 incelendiğinde BİLSEM’de görev yapan rehber öğretmenler, BİLSEM’de rehber öğretmen olarak çalışacak kişilerin yeniliğe açık olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R2 bu konudaki görüşlerini “...kişinin gelişime ve yeniliğe açık olması gerekir. Bu konuda daha çeşitli kriterlerin seçim sürecinde yer alması gerekir. Çok önemli...” şeklinde açıklamıştır.

Tablo 6 incelendiğinde BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili öneri olarak adayların sosyal yönünün güçlü olmasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R5 "...sosyal yönü mutlaka değerlendirmek gerekir. Tabi bunu mülakatta anlamak zor ama kesinlikle gerekli" ifadesini kullanmıştır.

Tablo 6 incelendiğinde BİLSEM'e rehber öğretmen seçim süreci ile ilgili diğer bir öneri sosyal sorumluluk projelerine katılma kriterinin getirilmesi şeklindedir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R5 bu durum için "...sosyal sorumluluk projeleri konusunun seçim kriteri olarak olması gerekir. Herhangi bir müzik aleti çalıyor musun? En son hangi sosyal etkinliğe gittiniz? Doğayı seviyor musunuz? Ben olsam mülakatta daha çok sosyal yönlerine vurgu yapacak sorular sorardım..." ifadelerini kullanmıştır.

R1 ise "...Akademik çalışmalar da gerekli tamam ama sosyal sorumluluk gibi, atölye çalışmaları gibi gönüllülük esasına dayalı çalışmalar şeklinde faaliyet yapılmış olması dikkate alınabilir diye düşünüyorum" demiştir.

Tablo 6 incelendiğinde BİLSEM'e rehber öğretmen seçim sürecinde mesleki deneyime önem verilmesi bir diğer öneridir. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R6 bu konudaki düşüncelerini "...yaşının çok genç olmaması gerekir. Mesleki deneyimin çok önemli olduğunu düşünüyorum..." şeklinde ifade etmiştir.

BİLSEM' rehber öğretmen süreci ile ilgili ek puan belgesinin etkisinin artması da öneri olarak sunulmuştur. Bu konuda katılımcı görüşü örnekleri aşağıda sunulmuştur.

R3 bu konu için "...Ek 1 belgesinin etkisinin artması gerektiğini düşünüyorum..." ifadesini kullanmıştır. Ayrıca BİLSEM'e seçilecek rehber öğretmen için uzman öğretmenlik şartının getirilmesi farklı bir öneridir.

R2 bu durumu "...BİLSEM'lere seçilecek öğretmenler uzman öğretmenlerden seçilebilir. Uzman öğretmenlik demek deneyim demek..." şeklinde ifade etmiştir

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin deneyimlerinden yola çıkarak BİLSEM rehber öğretmen seçimine yönelik görüşleri incelenmiştir. Colengelo'ya (2002) göre, Üstün yetenekli öğrencilerle çalışan rehber öğretmenlerin, diğer rehber öğretmenlere kıyasla üstün yeteneklilerle iletişim kurma sıklığı daha yüksektir. Bu sebeple BİLSEM'de çalışan rehber öğretmenler diğer alanlardaki meslektaşlarından daha fazla üstün yetenekli öğrenci ile karşılaşmaktadır. Dolayısıyla BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenler üstün yetenekli öğrenciler konusunda oldukça deneyim sahibidirler. Bu deneyimleri ile BİLSEM'de çalışacak rehber öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler konusunda farkındalıklarının yüksek olduğu düşünülmüştür.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda BİLSEM rehber öğretmenleri, özel yetenekliler ile ilgili eğitimler aldıklarını ve bu eğitimlerin kendilerine birçok konuda katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu sebeple BİLSEM'e rehber öğretmen seçimi gerçekleştirilirken özel yeteneklilerle ilgili eğitim almanın önemli bir kriter olması gerektiğini düşünmektedirler. Rehber öğretmenler seminer, çalıştay ve hizmet içi eğitim gibi faaliyetler sonucunda özel yetenekliler ile ilgili bilgilerinin arttığını, elde ettikleri bilgiler sayesinde velilerle iletişimlerinin güçlendiğini, evrak düzenleme ve bilimsel araştırma yapmayı öğrenme konularında kendilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Özel yetenekli bireylerin eğitsel, sosyal ve duygusal gereksinimlerinin giderilmesinde öğretmenlerin sahip olduğu yeterliliklerin önemini ortaya koyan araştırma sonuçları bulunmaktadır (Akar, 2015; Chan, 2001; Çelikten, 2017; Satmaz ve Gencel, 2016; Eker, 2020). BİLSEM rehber öğretmenleri, BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecinde rehber öğretmenler için farklı kriterler bulunması gerektiğini ifade etmişlerdir. Özellikle, üstün yetenekliler hakkında bilgi sahibi olmanın gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Üstün yetenekli öğrencilerle çalışacak rehber öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencilerin farklı düşünme becerilerini, duyarlılık, anlama ve doğuştan gelen itici entelektüel özelliklerini öğrenmeleri ve ihtiyaç halinde onlara rehberlik etmesi gerektiği belirtilmektedir

(Güçyeter, 2018; Kaya, 2010; Lovecky 1993; Okan ve Tekgül, 2019; Peterson, 2006; Wood ve Laycraft, 2000). Bu araştırmanın sonuçları ile alanyazındaki çalışmaların sonuçları paralellik göstermektedir. Dolayısıyla BİLSEM'de rehber öğretmen olarak çalışan uzmanların üstün yetenekli öğrencilerin özellikleri hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmaya ihtiyaçları olduğu söylenebilir. Bu sonuç, BİLSEM rehber öğretmenlerinin üstün yetenekliler konusunda aldıkları eğitimlerden fayda sağladıklarını ancak bazı konularda yeterli olmadıklarını düşündükleri şeklinde değerlendirilebilir. İleride yapılacak araştırmaların sonuçlarıyla birlikte BİLSEM rehber öğretmenlerine verilecek üstün yetenekliler eğitimlerinin konu başlıkları belirlenebilir.

BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenler, BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecinin iki aşamadan oluştuğunu belirtmişlerdir. İlk olarak başvuran adayların bir ön değerlendirmeden geçildiği, sonrasında da mülakat gerçekleştirildiği ifade etmişlerdir. BİLSEM'de çalışacak rehber öğretmen belirlenirken gerek ön değerlendirme sürecinde gerekse mülakat sürecinde adayların belirlenmesinde “yenilikler açık olma”, “ek puan belgesi”, “lisansüstü eğitim”, “Mülakat” kategorilerinin dikkate alındığını belirtmişlerdir. BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerce BİLSEM'e rehber öğretmen seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler konusunda önemli olduklarını düşündükleri kategoriler ise “üstün yeteneklilerle ilgili bilgi sahibi olma”, “iletişim becerisi”, “danışma becerisinin gelişmiş olması”, “iki farklılığı olan çocuklarla çalışma”, “mesleki tecrübe” ve “yeniliklere açık olma” şeklinde dile getirilmiştir. Rehber öğretmenlerden elde edilen kategoriler karşılaştırıldığında BİLSEM'e rehber öğretmen seçim sürecinde var olan durum ile var olması gerektiğini düşündükleri kriterlerden sadece “yeniliklere açık olma” kategorisinin ortak olduğu saptanmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre BİLSEM rehber öğretmen olarak atanacak kişilerin yeniliklere açık olma özelliğine sahip olması gerekmektedir. Alanyazında üstün yeteneklilerle çalışacak öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklerden birisi de yeniliklere açık olmak olduğu (Dağlıoğlu, 2010) belirtilmektedir. Bu çalışmanın bulgusu ile araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir. Ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinden birinin de yeniliklere açık olmak (Erdoğan, 2018) olduğu düşünüldüğünde BİLSEM'e rehber öğretmen olarak seçilecek kişilerde bu özelliğin bir kriter olarak belirlenmesinin doğru bir karar olduğu söylenebilir. Bu sonuç BİLSEM rehber öğretmenlerinin mesleklerini icra ederken yeniliklere açık olmalarının kendilerine kolaylık sağlayacağı şeklinde yorumlanabilir. Bu özellik sayesinde BİLSEM rehber öğretmenlerinin alanları ile ilgili farklı uygulamalar gerçekleştirme ve değişime kolaylıkla uyum sağlamaları mümkün olacaktır.

Rehber öğretmenler BİLSEM'deki kendi deneyimlerinden yola çıkarak mesleki tecrübenin önemli bir atama kriteri olması gerektiğini düşünmektedirler. Araştırmanın bu sonucu üstün yetenekli çocukların yaratıcılık ve düşünme becerilerinin artırılmasında mesleki tecrübenin önemli olduğunu (Dağlıoğlu, 2010), üstün yetenekli öğrencilerle çalışacak öğretmenler için mesleki tecrübenin bir kriter olması gerektiğini (Gökdere ve Çepni, 2003), öğretmenlerin deneyimli olmasının öğrencilere sağlayacağı faydayı arttırdığını (Özer, Gelen ve Duran; 2016) belirten çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Alanyazının ve bu araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde BİLSEM'de rehber öğretmen olarak çalışacak kişilerin mesleki deneyime sahip olmasının bu kurumlardan üst düzey verim alınmasında etkili olacağı söylenebilir. Bu noktada mesleki deneyimin süresinin ve içeriğinin nasıl olması gerektiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda rehber öğretmenlerce bu kurumlara atama kriterinde olması gereken bir diğer özelliğin gelişmiş danışma becerisi olduğu dile getirilmiştir. Milgram (1991) üstün yetenekli çocukların kendi özel durumlarından dolayı ilave gereksinimleri olduğundan söz etmektedir. Yine alanyazında üstün yetenekli öğrencilerin yaşlılarından farklı bireysel ve grupla psikolojik danışmaya ihtiyacı olduğu (Altun ve Yazıcı, 2021) belirtilmektedir. Bu araştırmanın sonuçları araştırmaya katılan BİLSEM rehber öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilerle çalışırken var olan donanımlarındaki eksikliklerinden dolayı bazı sıkıntılar yaşadıklarını göstermektedir. Dolayısıyla yaşadıkları sıkıntılarının azalması ve gelecekte BİLSEM'de rehber öğretmen olarak çalışacak meslektaşlarının verimli olmalarında mesleki tecrübeye ve gelişmiş danışma becerilerine sahip olmasının faydalı olacağı şeklinde düşünmektedirler.

BİLSEM'de çalışan rehber öğretmenlerin BİLSEM rehber öğretmen seçim süreçleri ile ilgili önerilerinden elde edilen kategoriler; “sosyal yönün güçlü olması”, “sosyal sorumluluk projelerine katılma”, “mesleki deneyim”, “uzman öğretmenlik”, “yeniliğe açık olma”, “ek puan belgesinin etkisinin artırılması”, şeklindedir. Mesleki deneyimin on yıldan fazla olması bir öneri olarak sunulmuştur. Mesleki kıdemi on yılın üzerinde olan öğretmenlerin uzman öğretmen unvanı alması nedeniyle BİLSEM'e seçilecek rehber öğretmenlerin uzman öğretmenler arasından seçilmesi önerisi getirilmiştir. Özel yetenekli

öğrencilerle çalışacak rehber öğretmenlerin sosyal yönlerinin güçlü olması ve sosyal sorumluluk projelerinde görev almış olması dikkati çeken diğer bir öneridir. Alanyazında rehber öğretmenler tarafından organize edilebilecek sosyal sorumluluk projelerine yönelik aktivitelerin üstün yetenekli öğrencilerin kariyer planlarına etki edebileceği öngörülmektedir (Akbüer, Erdik, Güney, Çimşitoğlu, ve Aybüker, 2019). Bu öğrencilerin birçok alanda yetenek ve ilgiye sahip olmaları ise kariyer tercihlerini zorlaştırabilmektedir. Dolayısıyla bu öğrencilerin zengin sosyal sorumluluk projelerinde yer almaları kendilerini ve yeteneklerini daha iyi tanımalarına fırsat verecektir. Bu sayede kendileri için daha uygun olan ve yapmaktan zevk aldıkları alanları tanıma fırsatı yakalamaları sağlanmış olur. Bu sonuç üstün yetenekli öğrencilerle çalışırken sosyal sorumluluk projeleri içinde yer almalarının sağlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Diğer yandan sosyal sorumluluk projelerini öğrencilerin gerçekleştirmesini sağlamak için rehber öğretmenlerin daha önceden sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirmiş olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla BİLSEM'lere rehber öğretmen atama kriterlerinden birisi de sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirmiş olmak olabilir. Alanyazındaki diğer bir bulgu ise üstün yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerce, BİLSEM öğrencilerinin yaşlıları ile kıyaslandığında başkalarını düşünme ve başkaları için çaba gösterme eğilimlerinin yaşlılarının gerisinde olduğu ve duygusal yönlerinin geliştirilmesi gerektiği yönündedir (Beldağ ve Keskin, 2016). Bu noktada sosyal sorumluluk çalışmaları ile BİLSEM öğrencilerinin diğer insanları düşünme ve başkaları için çaba gösterme becerileri edinmeleri sağlanabilir. Araştırmaya katılan BİLSEM rehber öğretmenlerinin vurguladığı üstün yetenekli öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine aktif katılımının sağlanması için sosyal sorumluluk projelerine dahil olmuş rehber öğretmenlere sahip olmaları gerektiğidir. Bu noktada BİLSEM'e rehber öğretmen atamasında sosyal sorumluluk projelerine katılmış olmanın da bir kriter olarak değerlendirilebileceğidir.

Bu araştırma bulgularına göre, BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenler, danışma becerileri konusunda eğitime ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Rehber öğretmenlerden beklenti, üstün yetenekli öğrencilerin eğitim sürecinde tanılmayı gerçekleştirmeleri, uygun programlara yönlendirmeleri (Kerr, 1991), sosyal becerilerini geliştirmeleri (Kaya, 2013; Wood ve Laycraf, 2000; Yeşilyaprak, 2003) ve rehberlik ihtiyaçlarını karşılamalarıdır. Bu nedenle, bu çalışmaya katılan rehber öğretmenlerin görüşüne göre, BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin atama kriterlerinden biri, danışma becerileri konusunda daha fazla bilgi ve deneyime sahip olmalarıdır. Dolayısıyla, BİLSEM'e rehber öğretmen atama kriteri, diğer branş öğretmenlerinden farklı bir şekilde değerlendirilebilir.

Bu araştırma ile BİLSEM'de görev yapan rehber öğretmenlerin BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmamız, üstün yetenekliler ile çalışacak rehber öğretmenlerin seçimiyle ilgili çeşitli çıkarımlar sunsa da bulgularımız BİLSEM rehber öğretmenlerinin görüş ve deneyimleri ile sınırlıdır. Bu kapsamda benzer çalışmalar BİLSEM öğrencileri, yöneticileri ve PDR alanındaki uzman akademisyenler ile yapılarak diğer paydaşların bakış açıları ortaya konulabilir. Aynı zamanda araştırmanın konusunun farklı araştırma yöntemleri ile incelenmesi çalışmamızın eksik parçalarını tamamlayacaktır.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular dikkate alınarak aşağıdaki öneriler verilebilir. İlk olarak özel yetenekli öğrencilerin eğitime ilişkin BİLSEM rehber öğretmenleri katıldıkları hizmet içi eğitimlerin yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu sebeple üstün yeteneklilere yönelik verilecek eğitimlerin BİLSEM'de göreve başlamadan gerçekleştirilmesi önerilebilir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde BİLSEM'lere rehber öğretmen seçiminde mesleki deneyim sahibi kişilerin tercih edilmesinin faydalı olacağıdır. Bu deneyimin süresinin ve içeriğinin ne olması gerektiği ise gelecek araştırmalar tarafından ayrıntılı olarak incelenebilir. BİLSEM rehber öğretmen seçim sürecinde danışma becerileri konusunda eğitim almış olan rehber öğretmenlerin seçilmesinin kurumun hedeflerine ulaşmasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca sosyal sorumluluk projesi gerçekleştirmiş rehber öğretmenlerin kurumlarına katkıları konusunda araştırmalar gerçekleştirilerek üstün yetenekli öğrencilere katkılarının ne olabileceği değerlendirilebilir. Rehber öğretmenlerin

Teşekkür ve Bilgilendirme

Yazarların araştırma sürecine dair belirteceği bir destek ve teşekkür beyanı bulunmamaktadır.

Etik Kurul Beyanı

Araştırmaya başlamadan önce, 03 Aralık 2021 tarihinde XXXX Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan E-81614018-000-2100005118 sayılı Etik Kurul onayı alınmıştır.

Kaynakça

- Akar, İ. (2015). Üstün Yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfında destekleyecek sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterlilikler (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WY5CM7tPNE2z_YM6pBu0t1STTakt4q1cOUYd4A8qHijC7HRO7jXEm-0UnMAPAMiS_sayfasından_erisilmistir.
- Akbüber, B.A., Erdik, E., Güney, H., Çimşitoğlu, G. ve Akbüber, C. (2019). Bilim ve Sanat Merkezleri'nde özel yetenekli öğrencilerin sorunlarının değerlendirilmesinde bir yöntem önerisi "özel yetenekli çocuk çalıştayı". *Journal of Gifted Education and Creativity*, 6(1), 22-39. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/718795>
- Altun, F. ve Yazıcı, H. (2018). Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik ihtiyaçları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 19(2), 355-378. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.339056>
- Altun, F. Ve Yazıcı, H. (2021). Rehber öğretmenlerin üstün yeteneklilerle ilgili bilgi, algı ve aktivitelere katılım düzeyleri ölçeklerinin Türk kültürüne uyarlanması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(1), 215-235. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/987170>
- Ataman, A. (2012). Üstün yetenekli Çocuk Kimdir. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu 27 Nisan 2012* (s.4-15).
- Aymes, G., Acuna, S. R., ve Damıan, G. G. D. (2014). Families of gifted children and counseling program: a descriptive study in morelos, Mexico. *Journal of Curriculum and teaching*, 3(1), 54-62. <http://dx.doi.org/10.5430/jct.v3n1p54>
- Bahtiyar, M., & Şahin, F. (2017). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Rehberlik Gereksinimi Guidance Needs of Talented Students. *Journal of Educational Studies*, 4(2), 140-154.
- Baykoç, N. (2005). Üstün Yeteneklerin Eğitimleri ve Bilim Sanat Merkezleri. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 2(1-2), 84-89.
- Beldağ, A. ve Keskin, S. (2016). Bilim ve Sanat Merkezleri'nde ve diğer okullarda öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları değerlere ilişkin öğretmen görüşleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 9-24. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/181130>
- Bildiren, A., ve Kargın, T. (2019). Proje temelli yaklaşıma dayalı erken müdahale programının üstün yetenekli çocukların problem çözme becerisine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198) <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2019.7360>
- Bilgili, A. (2000). Üstün yetenekli çocukların eğitimi sorunu-sosyal sorumluluk yaklaşımı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 59-74. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1988>
- Chan, D. W. (2001). Characteristics and competencies of teachers of gifted learners: The Hong Kong teacher perspective. *Roeper Review*, 23(4), 197-202. <https://doi.org/10.1080/02783193.2011.580499>
- Colangelo, N. (2002). Counseling gifted and talented students. The national research center on the gifted and talented.

- Çarpar, M. C. (2020). Sosyolojide iki niteliksel desen: fenomenolojik ve etnografik araştırma. *The journal of social science*, 4(8), 689-704.
- Çelikten, Y. (2017). Üstün yetenekli çocuklar ve BİLSEM. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(3). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/403129>
- Çitil, M. (2018). Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitimi politikalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47 (1), 143-172. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/40518/480017>
- Dağlıoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(186), 72-84. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/442757>
- Eker, A. (2020). Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerini artırmaya yönelik geliştirilen öğretmen eğitimi programının etkililiği. (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=4J_FzTwlrmCH4qBROpXPH4Hez6dh_zZCL4qa_Np53iN2aM30tTzT24TQ4YN8umbZp sayfasından erişilmiştir.
- Erdoğan, S. C. (2018). Üstün zekalılar öğretmenliği adaylarının bilişsel esneklik düzeylerinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(3), 77-96. <https://10.18026/cbayarsos.465710>
- Fraenkel, J. R., ve Wallen, N. E. (2008). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Gagne, F. (2010). Motivation within the DMGT 2.0 framework. *High Ability Studies*, 21(2), 81-99.
- Gökdemir, S. (2017). Ülkemizde özel yetenekli öğrencilerin tanılama sürecinin öğretmen veli ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya (Yüksek Lisans Tezi). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RrI-Krk3ArkF4YfHofukw_SWrYyeOIs4YQ7pp83qoy5YiEQ9NOD9p4OWSf4N-jUe sayfasından erişilmiştir.
- Gökdere, M., ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3). <http://tojet.net/articles/v2i3/2318.pdf>
- Güçyeter, Ş. (2018). Rehber öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimleri, sosyal duygusal özellikleri ve rehberlik gereksinimlerine ilişkin farkındalıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(Özel Sayı 1), 225-246. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/570848>
- Hilal, G., ve Dağlıoğlu, H. E. (2018). Erken çocukluk döneminde üstün yetenekli çocuklar ve oyun. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 180-204. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/496657>
- Johnston, L. (2006). Software and method: Reflections on teaching and using QSR NVivo in doctoral research. *International Journal of Social Research Methodology*, 9(5), 379-391.
- Karadağ, F., ve Demirtaş, V. Y. (2022). Okul öncesi dönemdeki özel yetenekli çocuk erken okur yazarlık becerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 212-223. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1810>
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/160766>
- Kaya N. G. (2013). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi ve BİLSEM’ler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 115-122. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/67046>
- Kerr, B. (1991). *A handbook for counseling the gifted and talented*. American Association for Counseling and Development, 5999 Stevenson Ave., Alexandria.

- Keskin, M. Ö., Samancı, N. K. ve Aydın, S. (2013). Bilim ve sanat merkezleri: mevcut durumları, sorunları ve çözüm önerileri. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 78-96.
- Levent, F. (2012). Bilsem öğretmenlerine göre üstün yetenekli öğrencilerin sosyo-duygusal özellikleri. *Geleceğin Mimarları Üstün Yetenekliler Sempozyumu*, 29-34.
- Lovecky, D. V. (1993). The quest for meaning: Counseling issues with gifted children and adolescents. *Counseling the Gifted and Talented*, 29-50.
- Miles, M.B. ve Huberman, A.M., (2016). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: nitel veri analizi*. (S. Akbaba Altun, & A. Ersoy, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Milgram, R. M. (1991). *Counseling gifted and talented children :A guide for teachers, counselors, and parents*. Norwood, NJ: Ablex Publishing Corporation.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2023). Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezlerine öğretmen seçme ve atama kılavuzu. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_01/30224858_2023_YILI_BYLSEM_OYRETMEN_SECME_VE_ATAMA_KILAVUZU.pdf
- Moon, S. M., ve Reis, S. M. (Edt.). (2004). *Social/emotional issues, underachievement, and counseling of gifted and talented students* (Vol. 8). Corwin Press.
- Okan, S. ve Tekgül, E. (2019). Bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçme ve atama kılavuzunda yer alan değerlendirme kriterlerine yönelik bir inceleme. Uluslararası Üstün Zekalılar ve Yetenekliler Eğitimi Kongresinde sunulmuş bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye. <https://igate.inonu.edu.tr/assets/docs/IGATE2019TamMetin.pdf#page=143> sayfasından erişilmiştir.
- Özer, B., Gelen, İ., ve Duran, V. (2016). Deneyimsiz öğretmen davranışları. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(58). 10.17755/esosder.20854
- Öztabak, M. Ü. (2018). Özel/Üstün Yetenekli Çocukların Ailelerine Yönelik Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık. *Eğitim Ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori Ve Uygulama*, 9(17), 79-106.
- Peterson, J. S. (2006). Addressing counseling needs of gifted students. *Professional School Counseling*, 10(1) 43-51. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2156759X0601001S06>
- Pfeiffer, S., ve Shaughnessy, M. F. (2015). A reflective conversation with Steven Pfeiffer: serving the gifted. *Gifted Education International*, 31(1), 25-33. 10.1177/0261429413486860
- Reis, S. M., ve Renzulli, J. S. (2010). Is there still a need for gifted education? An examination of current research. *Learning and Individual Differences*, 20(4), 308-317. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2009.10.012>
- Sak, U., Ayaş, B., Sezerel, B. B., Öpengin, E., Özdemir, N. N., ve Demirel, Ş. (2015). Türkiye'de üstün yeteneklilerin eğitiminin eleştirel bir değerlendirmesi. *Türk Üstün Zeka Eğitim Dergisi*, 5(2), 110-132. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/22808/22808.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Satmaz, İ. ve Gencel, İ. E. (2016). Bilim sanat merkezlerinde görevlendirilen öğretmenlerin hizmet içi eğitim sorunu, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 59-73. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/432049>
- Sternberg, R., ve Davidson, J. (Edt.) (1986). *Conceptions of giftedness*. New York: Cambridge University Press.
- Şahin, F. (2015). Educational programs, services and support for gifted students in Turkey. *Journal of Theory and Practice in Education*, 11(4), 1207-1223. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/63502>

- Tarhan, S., ve Kılıç, Ş. (2014). Identification of gifted and talented student and models in Turkey. *Journal of Gifted Education Research*, 2(2), 27-43.
- Tuttle, F. B. (1988). *Characteristics and identification of gifted and talented students*. NEA Professional Library, PO Box 509, West Haven.
- Wood, V., ve Laycraft, K. (2020). How can we better understand, identify, and support highly gifted and profoundly gifted students? A literature review of the psychological development of highly-profoundly gifted individuals and overexcitabilities. *Annals of Cognitive Science*, (4)
- Yeşilyaprak, B. (2003). *Eğitimde rehberlik hizmetleri gelişimsel yaklaşım*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

It is seen that since the 2000s, many countries have accelerated educational activities aimed at benefiting from the knowledge and abilities of gifted people and raising them in the best way (Baykoç, 2005; Reis and Renzulli, 2010; Sak, Sezerel, Öpengin, Özdemir and Demirel 2015). Considering that 2% of the general population is gifted individuals, starting their education at an early age is of great importance for the development of these abilities (Aymes, Acuna and Dmiana; 2014; Bildiren ve Kargı, 2019; Hilal and Dağlıoğlu, 2018; Karadağ and Demirtaş, 2022; Pfeiffer and Shaughnessy 2015; Tarhan and Kılıç, 2014; Tuttle, 1988). So, educational institutions and educators are needed to ensure the emergence of this potential.

Institutions called Science and Art Centers (BİLSEM) affiliated to the General Directorate of Special Education and Guidance Services of the Ministry of National Education have been established for the education of gifted children (Keskin, Samancı, Aydın, 2013). As at all levels of education, teacher qualifications are very important in the education of gifted students. It is clear that the characteristics that teachers should have in order to provide the desired benefit from these institutions are important (Chan, 2001; Çelikten, 2017; Gagne, 2010). For this reason, whether the teachers who will work in BİLSEMs have the qualifications related to the education of gifted students is one of the most critical issues in achieving the goals of these institutions (Dağlıoğlu, 2010; Okan and Tekgöl, 2019).

There are teachers working in different branches in BİLSEMs. One of these branches is guidance counselors. School Psychological Counselors are expected to know the social and emotional characteristics of gifted students and their guidance needs (Peterson, 2006), while working with gifted students, to support them not only academically but also socially and emotionally, and to prepare programs related to their adaptation and application needs (Güçyeter, 2018; Wood and Laycraft, 2000; Yeşilyaprak, 2003). There are findings that both parents and teachers do not have enough information about gifted people (Peterson, 2006) and that gifted children and their families need counseling (Moon & Reis, 2004).

School Psychological Counselors are expected to diagnose gifted students during their education process, direct them to appropriate programs (Kerr, 1991), develop their social and emotional characteristics (Kaya, 2013; Wood & Laycraft, 2000; Yeşilyaprak, 2003) and meet their guidance needs. In brief, counselors have a very active role in both choosing students for BİLSEM and providing guidance services to students studying at BİLSEM (Güçyeter, 2018). The quality of the school guidance counselors working in BİLSEMs, which serve the gifted, is one of the important parameters that will determine the quality of education in this institution. Because it is believed that the work of school guidance counselors will be effective in the development of the social and emotional characteristics of students, their understanding by their families and teachers.

School Guidance Counselors working with gifted students have a number of characteristics that they should have while performing their roles. It will be beneficial to get the opinions of the guidance teachers working in BİLSEMs in determining these features. For this purpose, this research aimed to reveal the opinions of School Guidance Counselors working in BİLSEMs about the criteria for appointment to these institutions based on their experiences. With the data obtained from this study, a gap in the field is going to

be filled by contributing to BİLSEMS on the selection of school guidance counselors, as well as providing tips on the formation of content for in-service trainings that is going to be given to guidance counselors who work and are going to work at BİLSEMS.

The research was carried out with a phenomenological design within the framework of qualitative research approach. The participant group of this study consists of 7 guidance teachers, 4 female and 3 males, working as 'school guidance counselor' in BİLSEMs determined according to purposive sampling. In this study, a semi-structured interview form was used as a data collection method. Content analysis technique was used in the analysis of the obtained data. The data obtained from this study were evaluated in the relevant literature and presented in figures with themes and codes. School Guidance counselors working in BİLSEM are given under two headings as the current situation and the situation that should be.

School Guidance counselors working in BİLSEM stated that the trainings they received on gifted students were intelligence games training, seminars, workshops, family training programs and in-service training. School Guidance counselors mostly participated in seminars, workshops and in-service training programs. The reasons why the school guidance counselors, who were interviewed, preferred to work at BİLSEM were grouped into two categories interest in the field of special talent' and 'interest in special education'.

The school counselors who are working in BİLSEM mentioned various suggestions regarding the guidance counselor selection process. These suggestions were coded as being open to innovation, having a strong social aspect, participating in social responsibility projects, giving importance to professional experience, increasing the effect of the additional score document, and introducing the requirement of expert teaching.

In line with the findings obtained, BİLSEM guidance counselors regarding the education of gifted students stated that the in-service training they attended was beneficial. For this reason, it can be suggested that the trainings to be given to the gifted should be carried out before they start working at BİLSEM. It is thought that it would be beneficial to conduct research on the determination of the trainings that the school guidance counselors working in BİLSEM need about gifted and to plan in-service training activities in line with the results of these research. When the findings obtained from this research are evaluated, it is obvious that it will be beneficial to prefer people with professional experience in the selection of guidance counselors for BİLSEMs. It is thought that the selection of school guidance counselors who have been trained in counseling skills in the selection process of BİLSEM guidance counselors will be beneficial in achieving the objectives of the institution.